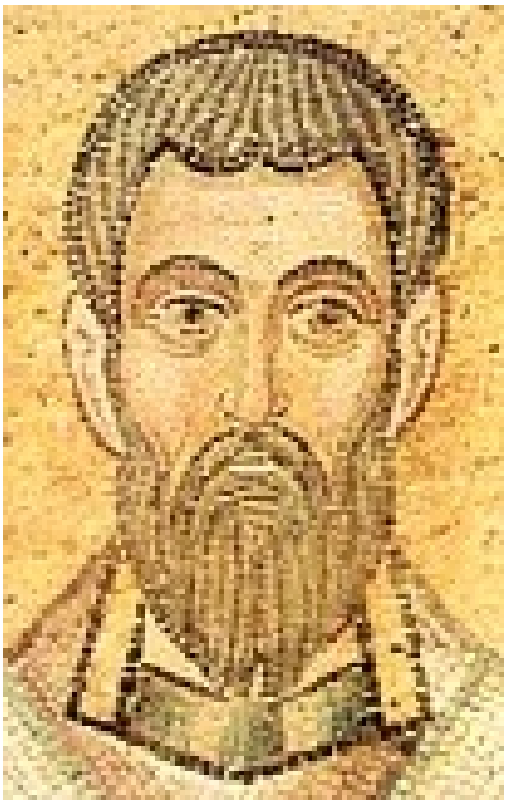
22.01.2018 г. / 16:21:31

Вяра

23.01 по еретическия, †10 януари по църковния календар - Св. Григорий, епископ Нисийски. Св. Дометиан, епископ Мелитински. Св. преподобни Маркиан

Житие на светия наш отец Григорий, епископ Нисийски († 395 г.)



Свети Григорий, епископ Нисийски. Фрагмент от стара руска мозайка

Свети Григорий Нисийски бил брат по плът на свети Василий Велики, който бил доста по-възрастен от него. Като дете, с неговото възпитание се занимавала благочестивата му баба Макрина, която учила и свети Василий. Първоначални наставления по граматика и риторика получил от баща си. А след дванадесетата си година, когато баща му умрял, вземал

уроци по красноречие от кесарийските наставници. Знанията, които придобил в езическото училище на Кесария, допълнил със самостоятелни научни занимания и с уроците на свети Василий, на когото Григорий по неговите собствени думи бил много задължен. Поради своите природни дарби и прилежност в науките успешно изучил риторика и философия и се готвел да стане светски ритор. Но Бог отсъдил друго и в душата на Григорий, който по онова време бил по-склонен към светски занимания и изучаване на светски науки, скоро настъпил обрат. Веднъж в имението на майка му се подготвяло празненство в чест на пренасяне мощите на свети четиридесет мъченици. На семейното тържество бил поканен и Григорий, който тогава учел в Кесария. Недоволен, че го откъснали от занятията му и че празникът не бил отложен за по-благоприятно време, Григорий равнодушно, без внимание, слушал песнопенията на богослужението, което се извършвало в градината и продължило през цялата нощ. Накрая той се усамотил в една беседка и легнал да спи. И вижда насън, че иска да влезе в градината, но някакви светозарни воини не го допускат и само благодарение на застъпничеството на един от тях успява да избегне наказанието.Това заплашително съновидение му направило силно впечатление и той, като изоставил светските занимания и науки, се обърнал към четене на свещени и душеспасителни книги. Скоро след това се нагърбил със задължението на анагност, което се изразявало в четене на Свещеното Писание на богослужебните събирания. Но тази душевна настройка била за кратко. След смъртта на Иулиан Отстъпник, който забранявал на християните да бъдат наставници по риторика и граматика, Григорий пак се обърнал към любимото си занимание, като си избрал попрището на преподавател по риторика, което предизвикало недоволство от страна на приятелите му и строго порицание от страна на свети Григорий Богослов. Григорий впрочем скоро изоставил

влечението си към риторската слава. Под влияние на членовете на своето аскетично настроено семейство и на приятелите си, с цялата си душа се посветил да изучава паметниците на вярата. Обърнал гръб на света. Оттеглил се в пустинята и се заселил в манастира, основан от свети Василий на брега на река Ирис. Малко след това свети Василий го направил епископ на град Нисса, понеже искал в негово лице да има верен помощник в борбата с арианската ерес. Свети Григорий се проявил като истински Христов пастир, управлявал доблестно Църквата и пазел мира в нея от козните на враговете ѝ. Благочестивата му сестра Теозва станала диакониса и помагала много на брат си в църковните дела. Смъртта ѝ била за него голяма загуба.

При царуването на Валент свети Григорий бил преследван несправедливо от управниците ариани. Демостен, наместник в Понт, свикал на събор в Анкира епископи, покорни на управляващите. Там свети Григорий бил набеден в злоупотреба с църковно имущество и лишен от катедрата. По заповед на Демостен светецът бил арестуван и под стража изпратен в Анкира, като по пътя претърпял много от грубостта на войниците. Той решил да избяга, изплъзнал се от стражата и се скрил на безопасно място. На следващата година отново бил свикан събор от епископите на Понт и Галатия в самата Нисса. Свети Григорий не се явил и задочно бил осъден отново и лишен от катедрата. Въпреки това той не бездействувал: преминавал от място на място, за да утвърждава православието и да утешава православните. След смъртта на Валент бил върнат на катедрата и посрещнат с възторг от паството си. Малко след това смъртта на свети Василий Велики, когото обичал силно и уважавал като свой наставник, го изпълнила със скръб. На годишнината от смъртта му го почел с надгробно слово и от благодарност и уважение към него, като към свой наставник, завършил неговото описание на

шестте дни от сътворението, в което липсвало описанието на човека и където другите очаквали да бъдат обяснени някои трудни за разбиране въпроси. Същата година свети Григорий взел участие в Антиохийския събор. На него било решено да се изпрати опитен в делата на вярата мъж, който да обиколи църквите в Арабия и Палестина. Там вярата била оскърбявана от ереста на антикомарианите, които не признавали непорочното девство на Божията Майка и на колиридианите, които почитали Божията Майка като божество. За утвърждаване на мира и вярата бил избран свети Григорий. Преди да се отправи на път, се отбил при по-голямата си сестра, блажената Макрина. След погребението ѝ изпълнил успешно в Арабия даденото му от събора поръчение, но в Иерусалим, където посетил с благоговейна радост светите места, не можал да изпълни мисията си и с прискърбие писал, че греховете и заблужденията и там са пуснали здрави корени в сърцата на хората. Докато отсъствал, в епархията му отново се появило арианството и трябвало да положи много труд, за да се справи с него. По същото време взел участие в избора на епископи за Ивора и Севастия по молба на техните жители, които се опасявали да не би приемниците на починалите епископи да се окажат еретици. По времето на император Теодосий Велики в Константинопол бил свикан II Вселенски събор против Македоний. И свети Григорий взел участие в него заедно с останалите свети отци, поборници на благочестието, като опонирал и посрамвал противниците със силата на истината от Божественото Писание. На същия събор с негово участие бил допълнен никейският Символ на вярата с определението за Светия Дух, като били добавени девети, десети, единадесети и дванадесети член. Изобщо Григорий Нисийски бил едно от главните действуващи лица на събора.

Заедно с други епископи той участвал в утвърждаването на свети Григорий Богослов за константинополски архипастир.

На него и на блажения Иероним чел съчинението си срещу Евномий. Заразени с еретически лъжеучения или благоразположени към еретиците духовници започнали ожесточена борба срещу свети Григорий Богослов, вследствие на което той трябвало да напусне Константинополската катедра. Свети Григорий Нисийски заедно с мнозина други всячески се опитвал да прекрати враждата, но като не бил в състояние да го направи, дал съвети за вярата и новото призвание на приемника на Григорий Богослов - Нектарий, избран от оглашените. При престоя си в Константинопол произнесъл две проповеди - една по случай избирането на свети Григорий Богослов за епископ на столицата, а другата - надгробна, на погребението на Антиохийския патриарх Мелетий.

След II Вселенски събор трябвало да обикаля църквите за изглаждане на църковните неуредици, за утвърждаване на православието, понеже на събора бил провъзгласен за един от тримата архипастири, пазители на православието в Понт. През 383 г. бил на събора в Константинопол, където произнесъл слово за Божествената същност на Сина и на Светия Дух. През 386 г. отново бил в Константинопол и му поръчали като прочут оратор, да изнесе надгробно слово за обичаната от всички императрица Плакила. През 394 г. пак присъствал на събор в Константинопол, свикан за решаване на въпроси, свързани с църковните дела на Арабия.

Като истински и верен пастир свети Григорий утвърждавал ревностно във вярата и благочестието своето паство. Случвало се няколко дни подред да ги поучава. В същото време бил ходатай и защитник пред съдебните власти на изпадналите в беда, отличавал се със състрадание към бедняците, с търпение, миролюбие и прямота. Доживял до дълбока старост, починал в Господа, като оставил много полезни и ценни за светата Църква писания.

Тропарь святителя Григория и преподобного Дометиана

глас 4

Боже отец наших,/ творяй присно с нами по Твоей кротости,/ не отстави милость Твою от нас,/ но молитвами их// в мире управи живот наш.

Кондак святителя Григория

глас 1

Оком душевным бодрствуя, святителю,/ бодр пастырь явился еси миру,/ и жезлом мудрости твоея, и теплым предстательством твоим/ вся отгнал еси злославныя, яко волки,/ невредно соблюд стадо,// Григорие всемудре.

Ин кондак святителя Григория

глас 2

Церкве Божественный иерарх/ и премудрости честный тайноглагольник, / Ниссийский бодрый ум, Григорий,/ со Ангелы ликовствуя/ и наслаждался Божественным светом,/ молится непрестанно о всех нас.

В памет на свети Дометиан, епископ Мелитински († 601 г.)

Свети Дометиан се родил по време на царуването на Иустин Младши от благочестиви и богати родители, Теодора и Евдокий. Като завършил образованието си, сключил брак, обаче скоро след това съпругата му починала и от духовно любомъдрие и любов към Бога той оставил света и прекарал живота си в постничество. По Божия воля на тридесетгодишна възраст бил поставен за епископ на Мелитинската църква. И

бил не само добър пастир на стадото си, но светилник и помощник и за другите народи. Голяма полза имало от него цялото Гръцко царство, понеже бил радетел за благоденствието на всички. Много пъти император Маврикий изпращал светеца в Персия по дела на народното управление, бил посредник пред Хозрой, персийския цар, и спомогнал за сключването на мирен договор между гърци и перси. Някой си княз Варам, който тръгнал против Хозрой и дръзко претендирал за царския трон в Персия, той лишил от власт и го направил васал на гърците. По този начин Дометиан станал обичан приятел на цар Маврикий, който го отрупал със злато и земи, но той раздал всичко на светите църкви и на странноприемници за препитание на бедните. Скоро след пристигането му в царствения Константинопол се преставил с мир на Небесния Цар. Честното му тяло било погребано с големи почести в присъствието на царя, синклита и многобройно свещенство, като го пренесли в родния му град Мелитин. Свети Дометиан извършил много чудеса и през живота си, и след преставянето си за слава на Христа, Нашия Бог.

Тропарь святителя Григория и преподобного Дометиана

глас 4

Боже отец наших,/ творяй присно с нами по Твоей кротости,/ не отстави милость Твою от нас,/ но молитвами их// в мире управи живот наш.

Кондак святителя Григория

глас 1

Оком душевным бодрствуя, святителю,/ бодр пастырь явился еси миру,/ и жезлом мудрости твоея, и теплым

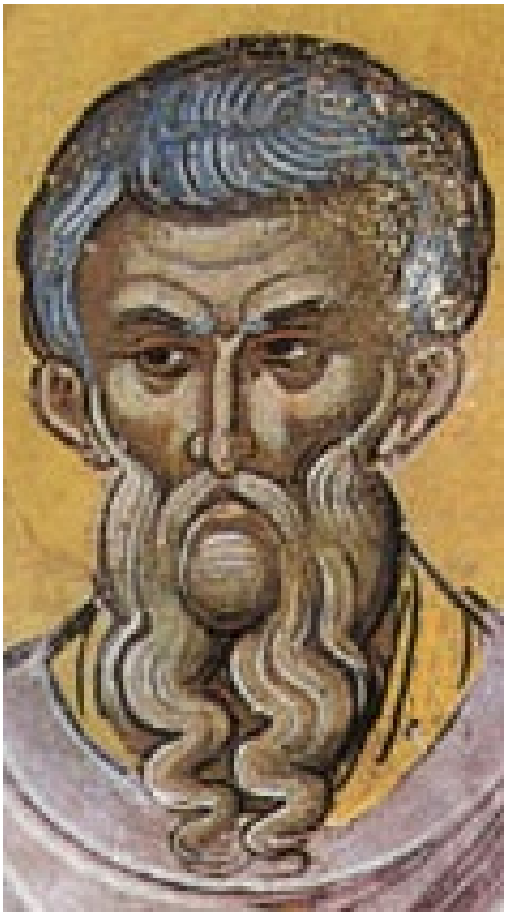
предстательством твоим/ вся отгнал еси злославныя, яко волки,/ невредно соблюд стадо,// Григорие всемудре.

Ин кондак святителя Григория

глас 2

Церкве Божественный иерарх/ и премудрости честный тайноглагольник, / Ниссийский бодрый ум, Григорий,/ со Ангелы ликовствуя/ и наслаждался Божественным светом,/ молится непрестанно о всех нас.

Житие на преподобния Маркиан († ок. 472-474 гг.)



Свети преподобни Маркиан, презвитер. Фрагмент от стара стенопис в Света Гора-Атон

По време на царуването на Маркиан и Пулхерия в Константинопол се прославил с добродетелите си един удивителен мъж, блаженият Маркиан, родом от древния Рим, от семейството на благочестиви, благородни и богати родители. Когато те се преселили от стария в новия Рим, довели и сина си Маркиан, който усърдно се учел на книга и се възпитавал в добри нрави. Понеже той обичал да бъде “при прага на Божия дом” и не пропускал църковните служби, тогавашният патриарх го обикнал и го направил свой клирик. Скоро, като видял, че макар и млад на години, е стар по разум и чистота на живота, защото “мъдростта е седина за людете, и безпорочният живот - възраст на старостта, го счел за достоен за презвитерски сан, а после го поставил и за иконом на великата църква. Когато родителите му напуснали този свят, оставили на блажения много имот, защото бил единственото им дете, така че цялото им богатство преминало в неговите ръце. Но той не го използувал за житейски нужди, а посветил всичко на Бога - благотворил на бедните, обновявал стари Господни храмове, градил и украсявал нови. Отделил много средства, за да издигне прекрасна църква в памет на света мъченица Анастасия. А когато един от приятелите му изразил учудване, че е похарчено толкова злато за изграждането и украсяването на църквата, светецът му казал:

- Ако имаше дъщеря и искаше да я дадеш за невеста на някой твърде знатен човек, нима нямаше да похарчиш много злато, за да я украсиш със скъпоценна премяна? И сега, като реших да направя църква на тази тъй чудна невеста Христова, която се е венчала за “най-прекрасния от синовете човечески” и проляла кръвта си за Него, нима ще жаля имущество и няма да се погрижа за украсяването ѝ?

Такъв щедър и драговолен дарител за благолепието на светите храмове бил блаженият. Към себе си бил пестелив и

немилосърден - не само че не се обличал в скъпи одежди, но понякога свалял и най-скромните си и необходими дрехи и ги давал на просещите, както може да се види от следното. Когато църквата на света Анастасия била построена и благолепно украсена, настъпил денят за освещаването ѝ - 22 декември. На този ден се празнувала паметта на мъчениците, понеже на него тя се преставила, след като пострадала за Христа. Светейшият патриарх Генадий с целия клир и царят със синклита и народа в тържествено шествие пренасяли мощите на светата мъченица от малката стара църква в новата, голяма, построена от Маркиан. По време на шествието преподобният заедно с останалите презвитери, облечен във фелон, вървял пред колесницата, на която били мощите на светицата, когато се приближил някакъв бедняк и го помолил за милостиня. Понеже нямал нищо друго, освен дрехата на гърба си (през живота си никога не държал два ката дрехи), а не искал да отпрати бедния без нищо, незабелязано се отделил от останалите и отишъл на закътано място. Съблякъл дрехата си, дал я на бедняка, облякъл на голо фелона и изпълнил на дело думите на Господа: “Томува, който ти проси, давай”. След това се върнал на мястото си между презвитерите и никой не разбрал за станалото. Влезли в църквата, осветили я, положили с почести мощите на света мъченица Анастасия и светейшият патриарх извикал за съслужение в Божествената литургия и блажения Маркиан. Когато дошло време за умиване на ръцете, преподобният, докато се загръщал с фелона, се оглеждал да не би да види никой, че е гол. Презвитерите и дяконите, които били там, видели под фелона му чудна одежда, блестяща от злато като скъпоценна царска порфира. Едни се учудили, други възнегодували, мислейки си, че не подхожда презвитер да служи в такава дреха. Когато пристъпил да се причасти с пречистите и животворящи Тайни, всички видели чудната одежда, с която Бог покрил голотата на Своя раб. Някои от презвитерите казали за това на светейшия

патриарх Генадий.

Патриархът рекъл:

- И аз видях това, за което говорите.

След службата извикал преподобния Маркиан в съдохранилището и започнал да го укорява:

- Какво правиш, братко, защо се гиздиш с одежди, каквито не е положено да се носят? Бива ли да служиш Литургия в дреха, която подхожда повече за цар, отколкото за презвитер?

Преподобният паднал смирено през нозете му и казал:

- Прости, владико, не съм правил това, за което казвате. От малък не обичам да нося красиви и скъпи дрехи, че сега ли ще ги обличам?

- Ние всички те видяхме в царска одежда, защо отричаш? - му рекъл патриархът и заповядал да го изправят на крака.

Като повдигнали фелона, видели голото му тяло и се учудили. На въпросите на патриарха блаженият трябвало против волята си да разкаже откровено как дал на просяка заради Христа последната си дреха. Всички, които чули това и били видели под фелона царската одежда, прославили Бога, Който дарявал с такава тайна благодат ония, които го обичат. Тогава мнозина узнали за неговия изпълнен с милосърдие живот.

Преподобният до такава степен се подлагал на доброволна нищета и не обръщал внимание на материалните блага, че веднъж, когато го навалял дъжд и дрехата му се измокрила, той се върнал в стаята си, заключил вратата, разпалил въглища и започнал да я суши, понеже нямал друга, която да преоблече. Случило се тогава, че патриархът го извикал по работа. Когато дошли и намерили вратата му заключена, взели

отвън да го подканят бързо да отиде при патриарха. Той обещал, но не тръгнал, понеже дрехата му била още мокра. Един от дошлите погледнал през ключалката и го видял, че суши над въглища дрехата си и казал на другия, който бил с него. Те се върнали и съобщили на патриарха.

- Не се чудете - казал патриархът, - Маркиан е научен от млади години на доброволна нищета и смирение, като изцяло се е посветил на Единия Бог. Той на дело изпълнява думите на апостола: “като имаме прехрана и облекло, нека с това бъдем доволни”.

Всички възхвалили Бога, Който има такива служители. За добродетелния му живот Бог го дарил с благодат на чудотворство - да изгонва бесове и да изцелява болни. Веднъж, на някакъв празник, в църквата на света Анастасия се събрало голямо множество народ. Една жена, която била бременна, заради навалицата се качила на покрива на църквата, но случайно паднала от там и умряла. Свети Маркиан, който не могъл да понесе ридания да помрачат празника, вдигнал ръце и усърдно се помолил на Бога. И жената внезапно оживяла и се изправила здрава на краката си. Жив се оказал и плодът в утробата ѝ. Народът се изумил от великото чудо.

Веднъж в Константинопол избухнал голям пожар и когато огънят обкръжил църквата на света Анастасия, преподобният се качил на покрива на храма и с вдигнати към небето ръце се помолил Богу. Огънят на часа отстъпил и утихнал. Молитвите на светеца като придошла река го угасили напълно, без да бъде повредено църковното здание.

Преподобният Маркиан издигнал църква до морето и на друга мъченица - света Ирина, там, където бил старият и вече рушащ се храм в нейна чест, и обновил намиращите се в съседство храмове на свети Теодор и свети Исидор, като ги снабдил с всичко потребно. В дълбока старост, малко преди

блажената си кончина, той обикалял нощем по улиците и където намерел да лежи мъртвец, измивал го и го обличал. После му казвал:

- Стани, братко, да се целунем!

По думата на светеца мъртвецът ставал, целувал го по устата и пак лягал мъртъв. Светецът спасил и много блудници, едни с увещания, други с щедра помощ, като ги скланял да си изберат мъж и да живеят по закона. Ония, които поради нищета водели такъв начин на живот, обръщал към целомъдрен живот, като тайно им дарявал средства и ги обезпечавал от споменатите вече родителски имения. Този блажен мъж станал достояние на Бога, възхваляли го ангелите, почитали го светителите, благоговеели пред него царете, народите му се възхищавали и прославяли заради него Бога. Бесовете се страхували от него и го избягвали. Свети Маркиан се преставил, преди да бъде завършена и осветена църквата в чест на света Ирина.

На смъртния си одър той казал:

- Господи, в Твоите ръце предавам и душата, която Сам Ти си създал, и църквата, която създадох по Твоя воля.

Тялото на свети Маркиан било погребано с почести в манастира на свети Иоан Предтеча, който се нарича още Даниилов манастир, недалеч от църквата на свети мъченик Мокий. След смъртта на преподобния благочестивата царица Верина, съпруга на император Лъв Велики, който се възкачил на престола след Маркиан и Пулхерия, се погрижила за храма. Тя го довършила, украсила покрива със злато, а църквата с всяко благолепие в памет на преподобния Маркиан и в чест на Христа Бога, Комуто отдаваме слава с Отца и Светия Дух во веки. Амин.

ЧЕТИ-МИНЕИТЕ

{{_LINK1_}}

---

buditeli.info © 2017